

ÕPILASTE TOETAMINE TARTU MART REINIKU KOOLIS

1. ÜLDPÕHIMÕTTED

Mart Reiniku Koolis toetatakse võrdsel määral õpilase vaimset, füüsilist, moraalset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut

Õpilase arengu toetamiseks korraldatakse koolis üks kord õppeaastas arenguvestlus, mille põhjal lepivad kokku edasises õppes ja arengu eesmärkides. (PGS § 37 lg 5)

Igal õpilasel võib õpingute jooksul tekkida vajadus saada koolis tuge. Toe vajadus võib olla lühiajaline või pikaajaline.

Toe vajaduse mahust tulenevalt jagunevad õpilastele rakendatavad toe liigid kolmeks:

- üldine tugi
- tõhustatud tugi
- eritugi

Üldine tugi tagatakse õpilasele, kellel tekib takistusi koolikohustuse täitmisel ja/või mahajäämus õpitulemuste saavutamisel. Kui kooli poolt rakendatavad tugimeetmed ei ole andnud õpilase arenguks soovitud tulemus, siis suunatakse õpilane koolivälisele nõustamisele. Kui ilmneb õpilase andekus, siis koostatakse talle vajadusel individuaalne õppekava ning täiendav juhendamine aineõpetajate või teiste spetsialistide poolt haridusprogrammide või haridusasutuste kaudu.

Tõhustatud tuge võib rakendada püsiva õpiraskusega, psüühika- või käitumishäirega või muu tervise seisundi või puudega õpilasele, kes püsiva õpiraskuse, terviseprobleemi või puude tõttu vajab:

- õpet eriklassis;
- pidevat tugispetsialistide teenust ning vähemalt ühte järgnevatest: IÕK, osajaga õpe individuaalselt või rühmas, pidev individuaalne tugi klassis toimuva õppetöö ajal.

Erituge rakendatakse õpilasele, kes raske ja püsiva psüühikahäire, intellekti-, meele- või liitpuude tõttu vajab:

- puudespetsiifilist õppekorraldust, -keskkonda, -metoodikat, -vahendeid ning õppes osalemiseks pidevat tugispetsialistide teenust lõimituna sotsiaal- või tervishoiuteenustega või mõlemaga;
- osajaga õpet individuaalselt või rühmas või pidevat individuaalset tuge klassis või õpet eriklassis.

Tõhustatud toe või eritoe rakendamiseks on vajalik koolivälise nõustamismeeskonna soovitus ja lapsevanema nõusolek soovitusel rakendamiseks.

Õpilasi, kellele rakendatakse tugimeetmeid vastavalt tõhustatud või eritoele, käsitletakse haridusliku erivajadusega õpilastena. Tuge vajavate õpilaste toetamine on meeskonnatöö.

1.1. ÕPETAJA ÜLESANDED

Õpetaja peamine roll on olla õpilasele toeks, et saaks toimuda tähenduslik õppimine ja oleks arvestatud õpilase potentsiaaliga, arvestades riiklikes õppekavades seatud eesmärke. Õpetaja ülesanne on jälgida iga õpilase arengu dünaamikat ja toimetulekut klassis, sh märgata teistest võimekamaid õpilasi ja neid, kelle õpijõudlus on madal. Õpilase lisatõe vajaduse ilmnedes selgitab õpetaja koos tugispetsialistidega välja tema individuaalsed õpivajadused. Õpetaja kannab tähelepanekud individuaalse arengu jälgimise kaardile vastavalt koolis kokkulepitud korrale.

Õpetaja ülesanded on:

- Jõukohastada õppevara ja töökorraldusi.
- Suunata kasutama abimaterjale õppeprotsessis ja ülesannete lahendamisel.
- Võimaldada õpilasele töö- ja tähelepanuvõime langedes või väsimuse märkide ilmnemisel liikumis- või puhkepause või anda lisaäga ülesande sooritamiseks.
- Juhendada õpilast tunnis individuaalselt, anda eduelamust võimaldavat tagasisidet õpitegevusele, tunnustada pingutust ja positiivset suhtumist, võimaldada rahulikku keskkonda vastamiseks (individuaalne vastamine) jms. Anda informatsiooni vanematele.

Toevajaduse püsimisel teavitab õpetaja HEVKO-t ning koostöös klassijuhataja ja tugispetsialistidega aitab kaasa õpilasele vajaliku toetuse korraldamisele tunnis või tunniväliselt. Õpetaja osaleb tuge vajavate õpilaste ümarlaudadel, aruteludel ning teeb ettepanekuid õpilase võimetekohaseks toetamiseks. Vajadusel koostab õpetaja lapsevanemaid kaasates lapsele oma õppeaines individuaalse õppekava, millest lähtudes last hinnatakse.

1.2. KLASSIJUHATAJA/KLASSIÕPETAJA ÜLESANDED

Klassijuhataja/-õpetaja ülesanne on korraldada õppetööd toetavat koostööd ja info liikumist õpetajate, kooli, kodu vahel. Kaasab õpiraskuste korral õpilase vanemaid ning lepatakse kokku kodu ja kooli ülesanded lapse toetamiseks.

Klassiõpetaja tutvub esimesse klassi astuva lapse koolivalmiduse kaardiga ja toe vajaduse ilmnemisel konsulteerib HEVKO-ga.

1.3. ABIÕPETAJA ÜLESANDED

Abiõpetaja kaasamise tulemusena luuakse õppimist ja arengut toetav õpikeskkond kõikidele õpilastele, sh erivajadustega õpilastele, et omandada riiklikus õppekavas või õpilasele koostatud individuaalses õppekavas ettenähtud õpitulemused.

Üldjuhul on abiõpetaja peamised ülesanded:

- Abistada õpetajat õppetöö läbiviimisel toe vajadustega õpilasega.
- Kujundada õpilaste arengut toetavat õpikeskkonda, sh toetada koostöötahte ja -oskuste ning positiivsete suhete kujunemist õpilaste vahel.
- Abistada tuge vajavat õpilast õppeülesannete sooritamisel.
- Jälgida ja anda tagasisidet õpetajale kogu klassi ja rühma, sh tuge vajavate õpilaste õppeprotsessis tekkinud raskustest ja muudest probleemidest, õpilaste omavahelistest suhetest, aga ka saavutuste, õpilaste arengu ja edusammude kohta.
- Abistada õpetajat koolivälistel üritustel ja õppekäikudel.

2. TUGIMEESKONNA KOOSSEIS JA ÜLESANDED

Tartu Mart Reiniku Kooli tugimeeskonda kuuluvad koolipsühholoogid, sotsiaalpedagoogid, HEV-koordinaator, eripedagoogid, õpiabiõpetajad.

Meeskonna ülesandeks on korraldada toimiv koostöö, mis tagab vajadusel lapsele, lapsevanemale ja õpetajale süsteemse abi ja nõustamisteenuse lapse paremaks toimetulekuks koolis. Vajadusel kaasatakse koostöösse juhtkonna liikmeid.

2.1. HEVKO ÜLESANDED

- Teeb ettepanekuid kooli juhtkonnale erivajadustega õpilaste õppe toetamiseks koolis, sh klasside, rühmade komplekteerimiseks .
- Korraldab koostöös õppealajuhatajatega tuge vajavate õpilaste õppe läbiviimist.
- Juhendab ja nõustab õpetajaid õpilasele individuaalse õppekava koostamisel ja individuaalse arengu jälgimise kaardi täitmisel.
- Korraldab koostööd tuge vajavate õpilaste vanematega.
- Juhendab ja nõustab õpetajaid ja koolipersonali tuge vajavate õpilaste toetamisel ning õppe korraldamisel.
- Tagab koostöös õpetajate ja tugispetsialistidega tuge vajava õpilase dokumentatsiooni järjepideva jälgimise ning täiendamise.
- Kutsub kokku, teavitab ja nõustab õpilast ümbritsevat võrgustikku õpilase toetamiseks, vajadusel laiendab võrgustikku, kaasates spetsialiste väljastpoolt kooli.
- Hindab koostöös õpetajate ja tugispetsialistidega rakendatava toe tulemuslikkust ning teeb ettepanekuid lapsevanematele ja vajaduse korral koolidirektorile edasisteks tegevusteks

2.2. ERIPEDAGOOGI ÜLESANDED

Eripedagoog hindab õpilase arengu- ja õpioskuste taset ning selgitab välja õpilase arengut mõjutavad õpivajadused.

Eripedagoog

- kogub andmeid õpilase arengu kohta, valib sobivad hindamisvahendid, -meetodid ja -materjalid; tulemuste analüüsi põhjal selgitab välja tugimeetmete vajaduse koolis;
- dokumenteerib hindamise tulemused õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardil;
- osaleb õpilast ümbritsevas koostöövõrgustikus, vajadusel suunab teiste erialaspetsialistide juurde;
- toetab õpilase tunnetus- ja õpioskuste arendamist individuaal- või rühmatundides, analüüsib arengu dünaamikat ja rakendatud tugimeetmete tulemuslikkust, dokumenteerib tulemused.

2.3. SOTSIAALPEDAGOOGI ÜLESANDED

Õpilase sotsiaalsete oskuste hindamine, õpilase suhtlemisoskuse ja sotsiaalse pädevuse kujunemise toetamine, koolis esilekerkivate õpilaste sotsiaalsete ja koolikohustuse täitmist takistavate probleemide kaardistamine, nende ennetamine ja lahendamine.

Sotsiaalpedagoog

- selgitab koostöös õpetaja, õpilase, lapsevanemaga välja esilekerkinud sotsiaalsed ja koolikohustuse täitmist takistavad murekohad, koordineerib ennetus- ja lahendustegevusi;
- vajadusel õpetab lastele erinevaid toimetulekustrateegiaid (sotsiaalsete oskuste õpe, eneseregulatsiooni arengut toetavad tegevused, vajadusel käitumise tugikava, sotsiaalne pädevus);
- annab nõu ja juhendab õpetajaid ning lapsevanemaid last toetavaks õpikeskkonna loomiseks, sekkumiste rakendamiseks, eakohase arengu tagamiseks;
- kaitseb õpilase huve, vajadusel pöördub koolivälise spetsialisti poole (lastekaitse, politsei jms), kui on alust arvata, et lapse õiguseid on rikutud;
- sekkub konfliktiolukordadesse erapooletult ning lahendusekeskselt, selgitab välja põhjuse ning osaleb lepitus- ja vahendustegevuses;
- vajadusel kutsub kokku koostöövõrgustiku;
- dokumenteerib hindamise tulemused ja rakendatud tugimeetmete tulemuslikkust.

2.4. KOOLIPSÜHHOLOOGI ÜLESANDED

Koolipsühholoogi töö eesmärgiks on hinnata lapse psühholoogilist arengut ja toimetulekut (psüühilisi protsesse, isiksuse omadusi, emotsionaalset seisundit, vaimse tervise probleeme, suhtlemis- ja käitumisoskusi).

Koolipsühholoog

- kavandab, juhhib ja viib läbi sekkumisi, mis vastavad lapse vajadustele ning hindamistulemustele, tehes sealjuures koostööd lapsevanemate ja haridustöötajatega ning kaasates vajadusel teisi spetsialiste;
- nõustab lapsevanemaid lapse arengut, õppimist ja käitumist puudutavates küsimustes;
- nõustab ja toetab õpetajaid ja juhtkonda lapse vajadusi arvestava arengu- ja õpikeskkonna kujundamisel, aitab ennetada lapse vaimse tervise probleemide tekkimist;
- toetab ja nõustab last isikliku elu ja õppetööga seotud ning vaimse tervise probleemidega toimetulekul, tunnetusprotsesside, vaimsete võimete, käitumis- ja suhtlemisostkuste arendamisel ning õpi- ja karjäärivalikute tegemisel;
- osaleb eriala ja organisatsiooni arendustegevustes;
- dokumenteerib hindamise tulemused ja rakendatud tugimeetmete tulemuslikkust.

2.5. ÕPIABIÕPETAJA ÜLESANDED

Õpiabiõpetaja toetab lähtuvalt hariduslikust erivajadusest õpilaste arengut õpiabi tundides. Õpiabirühma õpetaja teeb koostööd klassiõpetaja, aineõpetaja ja teiste spetsialistidega, valib sobiva õppemetoodika, õppematerjalid, arendab õpioskusi, -vilumusi ja kognitiivseid oskusi ning toetab psüühiliste protsesside arengut.

Õpiabiõpetaja

- selgitab koos aineõpetajaga välja õpiabi vajavad õpilased;
- kujundab õpiraskustega lastel õpioskusi;
- aitab õpilasi teadmiste omandamisel neile sobivaimal viisil, toetab ja julgustab.
- nõustab vajadusel lapsevanemaid, kolleege jt võimalikke last toetavaid inimesi;
- osaleb õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardi täitmisel ja individuaalse õppekava (IÕK) koostamisel ning rakendamisel.

3. TUGIMEESKONNA TÖÖKORRALDUS

Tugimeeskonna liikmed teevad omavahel tihedat koostööd, et leida parim võimalik viis abi vajavate õpilaste toetamiseks. Vajaduspõhiselt saab kaasata koostöösse juhtkonna liikmeid, õpetajaid, lapsevanemaid ja õpilasi.

Tugispetsialistid järgivad teabe avalikustamise reegleid ja eriliigiliste isikuandmete töötlemise põhimõtteid. Tugispetsialistidel on õigus küsida ja saada ning vajadusel avaldada üksteisele ühe kooli piires eriliigilisi isikuandmeid, mis on vajalikud õpilasele abi ja vajaliku toe määratlemiseks ning korraldamiseks. Tugimeeskonna liikmed ei avalda teatavaks saanud isikuandmeid muul otstarbel kui toe osutamise seotud ülesannete täitmiseks.

4. ÕPILASE TOETAMINE TARTU MART REINIKU KOOLIS

Vaata lisa 1.

4. 1. AINEKONSULTATSIOON

Aineõpetajal on üks kord nädalas konsultatsiooni aeg. Sel ajal on õpilasel võimalus saada õpetajalt lisateavet ja teha kokkuvõtlikke töid.

4. 2. KOKKULEPPED KOHANDUSTEST JA MUUDATUSTEST

Kool võib õpilase individuaalse arengu toetamiseks teha muudatusi või kohandusi õppesisus, -koormuses, -korralduses ja -keskkonnas, kui sellega ei kaasne õppeaja muutumist võrreldes nominaalse õppeajaga ega riiklikes õppekavades sätestatud õpitulemuste vähendamist või asendamist.

Kokkuvõtte kohandustest vormistatakse õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardil. Sellised kohandused on asjakohased juhul, kui õpilane mõjuvatel põhjustel ei saa lühiajaliselt osaleda õppetöös.

4.3. INDIVIDUAALNE ÕPPEKAVA (IÕK)

Kui muudatuste või kohandustega kaasneb nädalakoormuse või õppe intensiivsuse oluline kasv või kahanemine võrreldes kooli õppekavaga või riiklikes õppekavades sätestatud õpitulemuste vähendamine või asendamine, tuleb õpilasele koostada riiklikes õppekavades sätestatud tingimustel individuaalne õppekava.

Kui haridusliku erivajadusega õpilasele koostatud individuaalse õppekavaga nähakse ette riiklikus õppekavas sätestatud õpitulemuste vähendamine või asendamine või kohustusliku õppeaine õppimisest vabastamine, võib individuaalset õppekava rakendada koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel.

Individuaalse õppekava koostamisel kaasatakse õpilane või piiratud teovõimega õpilase puhul vanem ning vajaduse kohaselt õpetajaid ja tugispetsialiste.

ÕPIABIRÜHM

Õpiabirühm on toetav meede ainealaste õpiraskustega ja välja kujunemata õpioskustega ning suuliste ja/või kirjaliku kõne probleemidega põhikooli õpilastele, kellel vaatamata klassi- ja aineõpetajate abile, õpetuse diferentseerimisele ja individualiseerimisele on püsivad raskused õppekava nõuetele vastavate õpitulemuste saavutamisel. Õppetöö õpiabirühmas (õpiabitund) toetab õpilase vastavas klassis õppimist ja aine õpitulemuste omandamist. Õpiabitundides korrigeeritakse ja arendatakse üldjuhul õpilase suulist ja kirjalikku kõnet lähtuvalt kõnepuude mehhanismist või olemusest, kujundatakse ja arendatakse eripedagoogiliste võtete abil õpioskusi, -vilumusi ning kognitiivseid oskusi, toetatakse psüühiliste protsesside arengut.

Õpiabitunde viiakse läbi individuaalselt või rühmades.

Õpiabitunnid on eripedagoogilise suunitlusega ning neid viib läbi kas eripedagoog või õpiabi alase täiendkoolituse läbinud õpetaja.

TASEMERÜHM

Tasemerühm on ühes klassis või paralleelklassides konkreetsetes õppeaines õppetöö läbiviimiseks õpilaste teadmiste ja oskuste taseme alusel moodustatud rühm, eesmärgiga tõhusamalt korraldada ja läbi viia õpilastele võimete kohast õpet. Õpet tasemerühmas viib läbi klassi- või aineõpetaja ning õpet viiakse läbi täismahus lähtudes antud klassi õppe- ja ainekavast. Tasemerühmad võivad erinevates ainetes olla erineva koosseisuga ning need moodustatakse üldjuhul terveks õppeaastaks, nõrgema rühma puhul on õpilasel võimalus paraneda õppe edukuse korral üle minna teise rühma.

KÄITUMISE TUGIKAVA

Individuaalne käitumise tugikava aitab toetada käitumisraskustega õpilast, kelle igapäevane toimetulek koolis on häiritud oskamatusel mõista ja adekvaatselt reageerida enda ja kaasõpilaste emotsioonidele, millest tulenevalt on raskendatud suhtlemine nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega. Käitumise tugikava koostamise eesmärk on toetada õpilase sotsiaalsete oskuste arendamist teda ümbritsevas võrgustikus (kooli ja kodu koostöös) positiivse tagasiside ning eduelamuse kogemise abil. Tugikavas määratletud eesmärgid/käitumisalased õpitulemused on realistlikud ja mõistliku aja jooksul saavutatavad.

KODUÕPE

Koduõppena käsitletakse õppetöö korraldamist väljaspool kooli ruume tulenevalt õpilase tervislikust seisundist või vanema taotlusel koduõppe korraldamist vanema poolt.

Tervise seisundist tulenevat koduõpet korraldab kool vanema taotlusel ja koolivälise nõustamismeeskonna (Rajaleidja) soovitusel.

Õpilasele koduõppe rakendamiseks vanema soovil esitab vanem kooli direktorile kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis taotluse hiljemalt 20. augustiks, kui koduõpet soovitakse rakendada alates õppeaasta algusest, ning hiljemalt 20. detsembriks, kui koduõpet soovitakse rakendada alates II poolaasta algusest. Taotluses tuleb näidata vanema soovil koduõppele viimise põhjused ja andmed isiku kohta, kes hakkab last õpetama. Otsuse vanema taotlusel koduõppe rakendamise kohta teeb kooli õppenõukogu. Koduõpet vanema soovil korraldab, rahastab ja vastutab õpitulemuste eest lapsevanem.

ERIKLASS JA OSAAJAGA ÕPE VÄIKERÜHMAS

Osaajaga õpe individuaalselt või rühmas on õpilastele õpetaja poolt vastavalt, kas individuaalselt või väiksemas rühmas, läbiviidav õpe ühes või mitmes aines. Osaajaga

individuaalse või väiksemas rühmas õppe soovitusel annab kooliväline nõustamismeeskond (Rajaleidja) tähtajaliselt.

5. TUGE VAJAVA ÕPILASEGA SEONDUV DOKUMENTATSIOON. ÕPILASE INDIVIDUAALSE ARENGU KAARDI TÄITMINE

Märkamise ja esmase õpiabi osutamise perioodil avatakse õpilasele individuaalse arengu jälgimise kaart (IAJK). Raskuste püsivuse korral kasutatakse haridusliku erivajaduse täpsemaks väljaselgitamiseks:

- pedagoogilis-psühholoogilist hindamist,
- erinevates tingimustes õpilase käitumise korduvat ja täpsemat vaatlust,
- õpilast ja tema kasvukeskkonda (eakohane toimetulek, sotsiaalsed oskused) puudutava lisateabe koondamist.

IAJK-le märgitakse ajalisel järjekorras:

- koolis läbi viidud hindamise, testimise ja uuringute tulemused;
- õpetajate tähelepanekud ainealaste tugevuste ja arendamist vajavate külgede kohta;
- tugispetsialistide soovitused;
- koolivälise nõustamismeeskonna (Rajaleidja) soovitused;
- rakendatud tugiteenused ning vähemalt 1 x aastas hinnang nende tulemuslikkuse kohta.

KOOSTÖÖ KOOLIVÄLISTE SPETSIALISTIDEGA

Kooli tugimeeskond teeb koostööd kooliväliste spetsialistidega: Hariduse Tugiteenuste Keskus, Politsei- ja Piirivalveamet, Rajaleidja keskuse nõustamiskeskus, lastekaitse teenistus jt.

KASUTATUD ALLIKAD

Harno kodulehekül (2022). Juhendmaterjal õpilase toetamiseks koolis. Kasutatud 26.02.2024.
(https://harno.ee/sites/default/files/documents/2022-02/Juhendmaterjal_õpilase_toetamiseks_22.pdf)

Koduõppe ja haiglaõppe tingimused ja kord. Kasutatud 27.02.2024
<https://www.riigiteataja.ee/akt/106032018001>

Põhikooli ja gümnaasiumiseadus. Kasutatud 27.02.2024.
<https://www.riigiteataja.ee/akt/13332410>

Lisa 1. Õpilase toetamine Tartu Mart Reiniku koolis

